

FOLKETINGET



Europaudvalget og Kulturudvalget

EU- konsulenten

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer
Dato: 3. november 2016

Reform af ophavsretten på det digitale indre marked

Kommissionen vil give europæerne bedre mulighed for at se tv og høre radio fra andre EU-lande. Som led i strategien for det digitale indre marked foreslår Kommissionen nu at reformere de regler for ophavsret, som bremser tv-kiggeri på tværs af grænserne. Debatten handler bl.a. om balancen mellem forbrugernes adgang til indhold og kunstneres og producenters rettigheder, herunder ret til indtjening. Forslagene er udvalgt til nærhedstjek i Folketinget.

Indledning

Med sit forslag om nye ophavsretsregler ønsker Kommissionens at:

- udvide udbuddet af tv og radio på tværs af grænserne
- finde en mere retfærdig balance mellem dem, der skaber kreativt indhold, og dem, der tjener penge på at videreformidle det på nettet
- løse problemer med digitaliseret brug af ophavsretligt beskyttet indhold i forskning, uddannelse og kultur.

Ophavsret er territorielt forstået således, at rettigheder til værker tildeles og håndhæves inden for det enkelte EU-lands geografiske område. EU-landenes nationale regler for ophavsret er til en vis grad harmoniseret gennem EU's ti retsakter på området. Hovedretsakterne har nogle år på bagen og tager derfor

ikke højde for nye teknologier. Derfor har Kommissionen fremsat en lovpakke med følgende forslag:

- Broadcastingforordning¹
- Direktiv om ophavsret på det digitale indre marked²
- Et direktiv og en forordning om implementering af Marrakeshtraktaten, der handler om blinde og svagtseendes adgang til ophavsretligt beskyttet materiale.³

Folketingets nærhedstjek og denne note omhandler de to førstnævnte forslag.

FORSLAG TIL BROADCASTINGFORORDNING

Oprindelseslandsprincip

Hvilket problem vil Kommissionen løse?

Radio- og tv-selskaber tilbyder i stigende grad udsendelser online. Men fordi det er svært at indhente rettigheder, er deres udsendelse ofte ikke tilgængelige for lyttere og seere i andre EU-lande. Et program kan indeholde flere ophavsretligt beskyttede værker (musik, filmklip, illustrationer). Rettighederne skal indhentes i hvert land pga. territorialprincippet. Udsendelser via satellit eller kabel er derimod omfattet af et oprindelseslandsprincip, der betyder, at rettighederne indhentes i det land, hvor radio- eller tv-selskabet er etableret.

Hvad foreslår Kommissionen?

Oprindelseslandsprincippet skal udvides til også at omfatte online-udsendelser. Radio- og tv-selskaber behøver således kun at indhente rettigheder i deres hjemland, når de tilbyder online udsendelser, der er direkte tilknyttet til en af deres udsendelser via kabel eller satellit, f.eks.:

- Udsendelser, der sendes samtidig på nettet (simulcasting)
- Udsendelser, der kan ses efterfølgende på nettet (catch-up)
- Indslag der komplementerer programmerne (f.eks. reviews)

¹ KOM (2016) 0594. Forslag til forordning om regler for udøvelse af ophavsretten og beslægtede rettigheder, der gælder for visse af radio- og tv-selskabernes onlinetransmissioner samt retransmissioner af radio- og tv-programmer

² KOM (2016) 0593

³ KOM (2016) 0596 og KOM (2016) 0595

Det skal gøre det lettere for radio- og tv-selskaberne at håndtere rettigheds-spørgsmålet, når de vil tilbyde online udsendelser på tværs af grænser.

Når radio- og tv-selskaber indgår aftaler med rettighedshavere, skal de tage højde for alle aspekter af onlinetjenesten, så vederlaget afspejler tjenestens egenskaber, publikum og sprog, dvs. hvor udbredt brug af tjenesten er.

Ved hjælp af princippet om aftalefrihed vil det forsat være muligt at begrænse udnyttelsen af rettigheder, der berøres af oprindelseslandsprincippet, f.eks. i fht. sprogversioner og tekniske forhold. Det er uklart, hvad det reelt betyder.

Forslaget gælder ikke for:

- Online udsendelser, der ikke er tilknyttet en tv-udsendelse (webcasts). Kommissionen mener, det vil være let for operatørerne at etablere sig uden for EU og dermed undgå at blive underlagt reglerne.
- Video on demand-tjenester (f.eks. Netflix). I stedet er de omfattet af en blødere bestemmelse i direktivet (se nedenfor). Den siger, at EU-landene skal sørge for, at et uafhængigt organ kan give bistand til parter, der ønsker at indgå aftaler, hvor film og serier stilles til rådighed på video on demand-platforme. Kommissionen henviser også til sit forslag om en kvote på 20 pct. europæiske film hos disse tjenester.⁴ Desuden har Kommissionen i et særskilt forslag lagt op til, at forbrugere skal kunne tage deres abonnement på f.eks. Netflix med, når de opholder sig midlertidigt i et andet EU-land.⁵

Hvad er reaktionerne?

Der foreligger endnu ikke danske høringsvar. Kommissionens offentlige høring⁶ forud for forslaget viste, at interessenterne deler sig i to:

1) Forbrugerrepræsentanter, public service tv-selskaber og kommercielle radiostationer er positive over for at udvide oprindelseslandsprincippet til online udsendelser. De mener, det giver et større udbud på tværs af grænser, større juridisk klarhed og færre administrative byrder.

2) Rettighedshavere, rettighedsorganisationer og kommercielle tv-selskaber er imod at udvide oprindelseslandsprincippet til online udsendelser. De mener,

⁴ Kvoten ligger i Forslag om revision af AVMS-direktivet, KOM (2016) 0287, se note herom: [EU Note 50, EEU \(samling 2015-16\), 3. juni 2015](#).

⁵ Portabilitetsforslaget, KOM (2015) 0627, se EU [Note 24, EEU \(Samling 2015-16\), 13. januar 2016](#)

⁶ [Synopsis Report on the responses to the public consultation on the review of the Satellite and Cable Directive](#). 4. maj 2016.

det vil forringe mulighederne for at finansiere film, fordi man ikke kan sælge rettigheder på territorial basis. De er særligt imod at inkludere alle tjenesteudbydere og alle udsendelser, hvilket Kommissionen til en vis grad har taget højde for ved at undtage video on demand-platforme og webcasts.

Retransmission af radio- og tv-udsendelser via nettet

Hvilket problem vil Kommissionen løse?

Retransmission er, når et selskab samtidigt og i uændret form sender andre radio- og tv-selskabers udsendelser. Ofte udbyder operatører en pakke med flere tv- og radiokanaler. Det kan ske via kabel, satellit, det åbne internet eller lukkede ip-baserede net (IPTV). Hvis en tv-pakke udbydes via internettet, er den ikke omfattet af de regler i satellit eller kabeldirektivet, der betyder obligatorisk kollektiv forvaltning af rettigheder. Derfor kan det være svært for operatører at indhente rettigheder, hvilket bremser udbud af digitale retransmissioner på tværs af grænser.

Et eksempel på IPTV er ScandinavianIP.TV, der udbyder kanalpakker med DR, TV2, TV3 m.fl. via nettet til danskere i udlandet.

Hvad foreslår Kommissionen?

Obligatorisk kollektiv forvaltning af rettigheder (som i reglerne for satellit og kabel-tv), skal også gælde for retransmission af udsendelser via lukkede ip-baserede net (IPTV). Det vil sige, at rettighedshavere skal kun kunne gøre deres rettigheder gældende gennem en kollektiv forvaltningsorganisation. Hvis en rettighedshaver ikke har overdraget forvaltningen af sin rettighed til en organisation, vil den organisation, som forvalter tilsvarende rettigheder, også have mandat til at forvalte på denne rettighedshavers vegne. Det gælder dog ikke for:

- Radio- og tv-selskabernes egne udsendelser
- Retransmissionstjenester, der udbydes på det åbne internet.

DIREKTIV OM OPHAVSRET PÅ DET DIGITALE INDRE MARKED

Ophavsretligt beskyttet indhold på digitale platforme

Hvilket problem vil Kommissionen løse?

Ophavsretten udfordres af digitale platforme som f.eks. YouTube, der på internettet gør andres digitale materiale tilgængeligt ved, at brugerne selv uploader uden at inddrage rettighedshaverne. I dag er de digitale platforme ifølge e-handelsdirektivet ikke ansvarlige for eventuelle krænkelse af ophavsretten,

som deres brugere gør sig skyldige i (med mindre den digitale platform har spillet en aktiv rolle f.eks. ved at optimere eller reklamere for indholdet).

Hvad foreslår Kommissionen?

Kommissionen har valgt ikke at ændre e-handelsdirektivet, men i stedet fokusere på håndhævelse af reglerne. Ifølge forslaget skal digitale platforme "træffe passende og forholdsmæssige foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af værker". Det er ikke klart, hvad dette indebærer. Men digitale platforme skal bl.a. bruge genkendelsesteknologier, der kan identificere rettighedshaveres indhold (f.eks. musik eller film), så rettighederne ikke krænkes.

Kommissionen foreslår også øget transparens og tvistbilæggelse, som medlemslandene bliver ansvarlige for at sikre. Gennemsigtighed skal skabe mere viden om værdien af værkerne til brug for kunstnerne, når de indgår aftaler.

Hvad er reaktionerne?

Både KODA og den europæiske paraplyorganisation for rettighedshavere, GESAC, finder, at forslaget er et rigtigt - men ikke tilstrækkeligt - skridt på vejen mod at løse rettighedsproblemet med digitale platformes fortjenester på kreative erhvervs frembringelser.⁷

Ny ophavsret for pressen

Hvilket problem vil Kommissionen løse?

Kommissionen konstaterer, at med overgangen fra trykte til digitale udgivelser, har pressen problemer med, at andre tjenester bruger deres publikationer online uden at betale for det. Mens danske medier har været gode til at håndhæve, at deres indhold ikke udnyttes, har eksempelvis Google News i andre lande brugt nyhedsmediers indhold uden aftale og betaling.

Hvad foreslår Kommissionen?

Forslaget indeholder en ny eksklusivrettighed for pressepublikationer, f.eks. dagblade, magasiner og nyhedshjemmesider. Der har ikke tidligere været ophavsret for journalistiske publikationer.

⁷ GESAC Pressemeldelse 15. september 2016. KODA nyheder, 14. september 2016.

Hvad er reaktionerne?

Danske Medier mener, den nye ret vil gøre det lettere for medier at skride ind overfor kommerciel udnyttelse af indhold på nettet. Ifølge Danske Medier fjerner den nye ret tvivl om, hvorvidt store spillere som Google kan lave nyheds-tjenester med uddrag af mediernes indhold uden deres accept.⁸

Harmoniserede undtagelser for forskning, undervisning og kultur

Hvilket problem vil Kommissionen løse?

I EU's lovgivning om ophavsret (InfoSoc-direktivet)⁹ findes der muligheder for at undtage brug af ophavsretligt beskyttet materiale, når det gælder handicappede, biblioteker, arkiver, museer, forsknings- og uddannelsesinstitutioner. Undtagelserne er imidlertid valgfrie, og der er forskelle på undtagelserne i EU-landene. Det begrænser innovation og skaber juridisk uklarhed ifølge Kommissionen. Hvilket lands regler for ophavsretlige undtagelser gælder i virtuelle læringsmiljøer og for universiteter med afdelinger i flere lande?

Hvad foreslår Kommissionen?

EU-landene skal indføre undtagelser for reglerne om ophavsret, der tillader brug af digitale værker uden betaling til rettighedshaver på disse tre områder:

1. Forskning: Brug af digitale værker til tekst- og dataminering i forskning på ikke-kommercielle forskningsinstitutioner.

2. Uddannelse: Brug af digitale værker, der udelukkende sker som led i undervisning. Kommissionens forslag giver dog også EU-landene mulighed for ikke at anvende undtagelsen, hvis uddannelsesinstitutionerne har let adgang til passende licenser på dette område.

Dette tager i et vist omfang højde for den danske model, hvor uddannelsesinstitutioner indgår aftalelicenser med ophavsretlige organisationer, som betyder, at institutionerne - til en favorabel pris - betaler rettighedshaverne og dermed er med til at sikre finansiering af nye undervisningsmaterialer.

⁸ [Pressemeddelelse](#) fra Danske Medier, 15. september 2016

⁹ InfoSoc direktiv 2001/29/EF

3. Kultur: Når kulturarvsinstitutioner (biblioteker, museer, arkiver) vil digitalisere værker med henblik på bevarelse af kulturarven. Det kan f.eks. være bøger, fotografier eller plakater.

Det ligner lidt en dansk ordning, hvor det er tilladt for kulturarvsinstitutioner at lave sikkerhedseksemplarer.¹⁰

Ingen harmoniseret panoramaundtagelse

Der har været tale om at indføre en obligatorisk panoramaundtagelse (i dag er den frivillig). Den tillader at fotografere, filme eller tegne ophavsretligt beskyttede bygninger eller kunstværker, som er placeret i det offentlige rum (f.eks. Eiffeltårnets lysshow) – og derefter publicere resultatet. Men Kommissionen valgte efter en offentlig høring at bibeholde den frivillige model.

Værker der ikke længere forhandles

Hvilket problem vil Kommissionen løse?

Det er svært for kulturarvsinstitutioner at indhente rettighedshavers samtykke til at offentliggøre værker, som ikke længere forhandles. Det kan skyldes, at de er gamle, eller at de ikke er fremstillet til kommerciel brug. Det bør ifølge Kommissionen være lettere at udstede licensrettigheder til disse værker, hvis kulturarvsinstitutionerne har dem i deres samlinger.

Kommissionen foreslår?

EU-landene skal sikre, at når en kulturarvsinstitution indgår en aftale med en kollektiv forvaltningsorganisation, så skal denne aftale også gælde for dem, der ikke er medlem af forvaltningsinstitutionen. Medlemslandene får en vis fleksibilitet til at indrette dette. Forslaget indeholder også regler om bred repræsentation i de kollektive forvaltningsinstitutioner. Kulturarvsinstitutionerne får mulighed for at anvende værkerne på tværs af grænserne.

¹⁰ [Grund- og nærhedsnotat. Forslag til direktiv om ophavsret på det digitale indre marked](#). EUU, KOM (2016) 0593 Bilag 1.

Overholder forslagene nærhedsprincippet?

Folketinget skal i forbindelse med nærhedstjekket tage stilling til, om de områder, der behandles i de to forslag bedst reguleres på EU-niveau eller på nationalt niveau. Såfremt Folketinget finder, at dette område bedst reguleres på nationalt niveau, og at forslagene dermed strider mod nærhedsprincippet, skal Folketinget inden for en frist på otte uger sende en såkaldt begrundet udtalelse til Kommissionen. **Fristen udløber den 30. november 2016.** Folketinget har også mulighed for at afgive politiske bemærkninger til forslagets indhold over for Kommissionen – her gælder ingen tidsfrist.

Kommissionen argumenterer for, at nærhedsprincippet er overholdt, fordi forslagene søger at løse problemer med håndhævelse af ophavsret på tværs af grænser, som ikke kan løses af medlemsstaterne.

Den danske regering finder også, at nærhedsprincippet er overholdt. I regeringens grund- og nærhedsnotater er der en længere begrundelse for dette.¹¹

Næste skridt

Nærhedsprincippet

Foreløbigt har ti andre parlamenter indledt behandling af direktivforslaget, otte af disse behandler også forordningsforslaget. Der foreligger endnu ingen udtalelser fra parlamenterne. Hvis en tredjedel af de nationale parlamenter finder, at forslaget strider mod nærhedsprincippet, får Kommissionen et såkaldt gult kort, der betyder, at Kommissionen skal genoverveje forslaget, og enten trække det tilbage, ændre det eller begrunde, hvorfor det fastholdes.

Indholdsmæssigt

Forslagene vil nu blive behandlet af EU's lovgivere: Europa-Parlamentet og de nationale regeringer i Rådet. Når de hver især har fundet frem til en holdning, vil de indlede forhandlinger med hinanden for at finde et kompromis, der kan samle flertal begge steder. Forud for behandlingen i Rådet vil den danske regering forelægge sagerne til orientering eller forhandlingsoplæg i Folketingets Europaudvalg. Det forventes første gang på Europaudvalgets dagsorden den 18. november 2016.

Venlig hilsen

Lotte Rickers Olesen (3330)

¹¹ [Grund- og nærhedsnotat. Forslag til direktiv om ophavsret på det digitale indre marked](#), EUU, KOM (2016) 0593 Bilag 1. Side 4. [Grund- og nærhedsnotat. Broadcastingforordning](#), EUU, KOM (2016) 0594. Bilag 1. Side 4.